ბაგზავნით ტფილისში

და გარეშე ადგილებში:

ნახევარის წლისა — 4

**ს**რთის წლისა — 7 მან.

სამის თვისა — 2 — 50 de

3 3 8 3 M N L 3 3 L N

ბაუგზავნელათ:

- 6 3.5.

- 50 s.

nergenat

Depoto ᲮᲔᲚᲘᲡ-ᲛᲝ.ᲓᲔᲠᲐ ᲛᲘᲘᲦᲔ**Გ**Ა:

ისში " დრომბის" რედაქციის კანტორაში, მელიქიკამპ. სტამბაში, ხანის ქუჩაზედ, ბებუთოვის სახლში ტფილისის გარეშე მცხოვრებთათვის ადრესი: Въ Тифлисъ. Въ

контору редакціи грузинской газеты "ВРЕМЯ". რედაქციის კანტორაში მიიღება ყოველ-გვარი ბანცხადება სხვა და სხვა ენებზედ. შასი განცხადების დაბეჭდვისათვის ჩვეულბრივის ასოებით გაზეთის სტრიქონზედ 8 კაპ.

# LS3M TOBOJM TO LSTOBOASBOAM BSBOOM.

#### 30600660:

ტალკე ერთის ნუმრისა გაუგზავნელათ — 3 შაური.

დგოება" გამოდის კვირაში ერთხელ, ხუთშაბათობით.

პოლიტიკა: ზრანცია. — ბნგლია. — ისპანია. — მეყეელეება, ამხანაგობა.— საჭიროა ჩვენთვის ურთიერთის შემწეობა თუ არა. — რამღენიმე აღვილი მოთხრობიდან "მართა".—სავაჭრო ცნობეი. — ბიბლიოგრაფიული განცხადება. —

## 3 1 2 1 8 1 3 3.

3605000.

ქულ — ტავრმა მესამე მაზრის ამომრჩევლებს შემდეგი წიგნი გაუგზავნა: "**ს**აყვარელნო თანამოქალაქენო! მივიღებ რა თქვენგან მოსაცემ კანდიდატობას, პატივი მაქვს წარმოეთქვა თქვენ წინაშე ჩემი პოლიტიკური პრინციპები, რომელთაც ერთგულება მქონია ჩემ მრავალ წლოვან სიცოცხლეში, და სარწმუნოთა ეყოფილვარ რომ თქვენს მხედველობასაც ეთანხმებიან ის პრინციპები. მე ცხადი მომხრე ვარ თარხნულის ჰაზრისა და თავის უფლებისა და ფიცხი მოწინააღმდეგე ყოველისავე უფლებისა, რომელიც ერის თავისუფალ თანხმობაზე არ არის დაფუძნებული; მე აღვიარებ, რომ ჩემის სამშობლო ქვეყნის დახსნას და დიდებას ვამყარებ იმაზე რომ 1789 წლის რევოლუციის გამოცხადებულ უფლებაებით სრულიათ ესარგებლობდეთ. ის უფლებანი რო ვალვიაროთ და არ შევიყვანოთ ცხოვრებაში და მოქმედებაში, — მს დასაცინარი საქმეა; ამას გარდა იმაზე დაგვეტყობოდა ის სურვილი, რომ სხვების შეტყუება გვინდა, მაგრამ დრო გვია-

### ᲠᲐᲛᲓᲔᲜᲘᲛᲔ ᲐᲓᲒᲘᲚᲘ <u>Მ</u>Ო.ᲗᲮᲠᲝᲑᲘᲓᲐᲛ "მაგთა".

(ძველი ცხოვრებიდამ)

შუშანა ამ ფიქრებთან გამოტრიალდა ეკკლესიიდამ უცება, თითქო შემოსწყრა ვისმეო და გამოსწია; მამიდაც გვერდით აედეენა, თითქო ეშინოდა არ გამექცესო.

ხოდესაც შუშანა შინ დაბრუნდა, იმის დედა ბაიანე, უჯდა სათამაშო ქაღალდსა და შლიდა; ის გეერდზედ, კინწ-მოგრეხილი გაჰყურებდა ბუბნის ხელმწიფესა და მხიარულათ ილიმებოდა.

— **შ**უშანჯან! **შ**ენ გათხოვებთ.... ნეტა რა დღე იქნება, შვილო! — დაიწყო ბაიანემა, როგორც რომ დაინახა შუშანა: - ქა! აი ქაღალდი ისე იჩვენება.... პილაცა ვინმე დიდი კაცი გირთავს....სულ კარგი ქალალდი გახვევია.... In damen cobjeg.

— N3, დედილო! ნეტავი შენა, რომ ქალალდი გჯერა!... ქალალდი რა დასაჯერებელია!...

მაგრამ შუშანამ ჩუმათ კი გადააელო თვალი ქაღალდსა. შუშანას ქაღალდს გარშემო სულ წითელი ქაღალდი და ალაგ-ალაგ ტრეფები ელაგა; გულზედ ედო ბუბნის ხელმწიფე. "ეს სწორეთ ის არის!" გაუელვა შუშანას ფიქრმა, გადაჰკრა სიხარულის ფერმა, დაუწყო გულმა ცემა და მოეცა ისევ ჩასტის აფიცრის შერთვის იმედი.

— პარგი ქალალდი მოდის, დედაშვილობამა!.. რომ ერთი დიდი ვინმემ შეგირთოს, დიდი ღეთის მოწყალება არ იქნება!?-- Qაიწყო კიდევ ბაიანემ.

ხლოედება, როდესაც არც ერთი თქვენგანი არ დათანხმდება, რომ მოტყუებულ იქმნას. ამისითვის თქვენ მოითხოვთ თქვენის რწმუნებით შემოსილთაგან, რომ ისინი იყენენ ღრმა რწმუნებისანი და გულადნი, რომლითაც იმათ შეეძლოთ დაუღალავათ შრომა თავისუფლების საქმის გამარჯვებისათვის. თქვენ იმათგან ითხოვთ თანაშემწეობა მისცენ დაწესებაების დაფუძნებას რომელთაც შეუძლიათ ამ მარტივის ფორმის დაარსება: რომ თვითონ ქვეკანა მართავდეს — ქვეყანასა. ბეშმარიტათ აღმასრულებელ უფლებას სხვა დანიშნულება არა აქეს იმის მეტი, რომ იყოს იარალი და გამომთქმელი ერის ნებისა. მაგრამ ამისთვის bojohno, had ad Egdal oshbEndoo gadnoქმა შეეძლოს და ყოველს ინტერესს მიუდგებოდეს; საქიროა რომ ბეჭდვას სითარხნე ჰქონდეს და ხელმეორეთ ექვემდებარებოდეს ნაფიცთ სასამართლოსა, რომ ბეჭდეამ ყოველგან მოჰფინოს ნათელი და ჭეშმარიტება; საჭიროა, რომ მცხოვრებთ <mark>შეკრება და რჩევა შ</mark>ეეძლებოდეთ პოლიციის გარევისა უშიშროებით; საჭიროა რომ აღზდა და განათლება ერთგეარათ მოფენილი ყველგან ჩვენი ყმაწყვილებისათვის დაიწყობოდეს პირველ სიყმაწვილეშივე; რომ შეჰქნას ისინი კარგ მოქალაქეებათ, შეაერთოს, გრძნობისა და მოვალეობის მჭიდრო კავშირითა. მაშინ აღსრულდება თავისთავათ და ძალდაუტანელათ საქვეყნო ცვლილება, რომელსაც მოელიან ყველა განათლებული კაცები; ეს ცელილება ომიანობას აღარ შესაძლებელს ჰყოფს, დაჰკეტავს კაზარმებს, დაჰხსნის შკოლებსა და მიწის მუშაობას და აღებმიცემას დაუბრუნებს მუშა-

— **3**იჰ! ნეტავი თქვენა! სულ შერთვა გაგონდებათ.... ნეტავი ერთი იცოდე, დედილო, მე შეთხაინში ედგევარ და მიკირტ მიკირტიჩთან ერთი ვიღაცა ჩასტის აფიცარი შემოვიდა; ისეთ ნაირათ დამიწყო ყურება, ისეთ ნაირათ ჩამაცქერდა, რომ სირცხვილით კინალამ გამოვიქეც საყდრიდაშა.... რა ურცხვები არიან გომიესდი ვიიები!..

— რომ გეუბნები, შვილო, უჩადრობა კაhan com sh show, agongo! Thos hangah შეგვეძლო უჩადროთ სადმე გავსულიყავით... ძაცის საქმე მისდღეში აგრეთია: უჩადრო ქა-მოთ აღარ გაგიშვებ არსადა, თორემ, ვინ იცის, ათას ნაირი კაცი დაიარება დუნიაზედა.

— დიდკაცური სახე კი ჰქონდა, ვიღაც იყო. ქართველსა ჰგვანდა.

— მა! დაკენკილი ხომ ვინმე არ იყო, შავთვალ-წარბა?

— მგონია... რავიცი, მე ხომ იმას არ დაუწყებდი ყურებას... ძალიან საჭიროა, ვიღაცა უცხო კაცის შინჯეა, თუნდა დიდი კაცი იყოს, თუნდა პატარა.

— ჰო, შვილო! რომ გეუბნები კარგა გაიკეთე პირი, მეთქი!... ის უთუოთ კნიაზ შმეცარიძე იქნებოდა, ჩასტის აფიცარი... დიდი ყმა და მამულის პატრონს ამბობენ; ფულიც ბევრი აქვსო... იმან ცოლის შერთვა უნდა და მზითვიანს ქალს ეძებს, მე ისე შემიტყვია. 3ინ იცის იქნება შენზედაც უჭირავს თვალი!.. შთუოთ ისე იქნებოდა, თორემ სომხის საყდა-

კთა, რომელნიც ეხლა გამოაცალა სამუშაოს უგუნურმა მდგომარეობამ-ესრეთ წოდებულმა შექურვილმა მშვიდობიანობამ. მაშინ ეხლანდელის მძიმე bomzal 3gმცირება შესაძლო იქნება, პირიქით ეს ხარჯის შემცირება შეუდგება იმ წესის ჩამოგდებასა, როდესაც ჩვენს მშვენიერს ქვეყანას დაუტევებს თავის ცხოველ მუშაკებსა, და როდესაც ლონის ძიებას მისცემს თავის კეთილმდგომარეობისათვის გამრავლებისა თავისი ძალა მოიხმაროს. bama ამ პროგრამმის ასრულებისათვის საჭიროა იმ პოლიტიკის წინააღმდეგობა, რომელმაც მეროპაში, სრულიათ განცალკევებულ მდგომარეობაში დაგეაყენა და იძულებულ გეყოფს ჩვენი ყოველი ღონის ძიების გამომლეველი ქარები შევინახოთ; საქიროა იმ პოლიტიკის წინააღმდეგობა, რომელიც მიწის მხვნელ-მთესველს და აღებმიცემის კაცს ცხრა წლობით თავის მუშაობას აცლის, შვიღის წლით აგვიანებს ცოლისა შერთვასა და გვადებს ნაციონალურის გვარდიისა მძიმე ტერთსა 3გონებ, რომ თუ პალატა შედგენილია თვით ამომრჩეველთ დეპუ. ტატებისაგან, ეს თანამდებობა პალატის ღონეს არ გადაქმატება. მგონებ აგრეთვე, რომ თუ პალატამ სვინიდისიანათ განისწავლა ხარჯის სისტემა, ამისთანა პალატას შეუძლია უფრო სამართლანათ გაჰყოს და შეამსუბუქოს შრომა და ამით მოსცეს მრავალთა ჯეროვნობა. მგონებ ბოლოს, რომ ამ პალატამ უნდა შეიტყოს საჭიროება იმ ცვლილებაების მოხდენისა, რომლისაც საფუძელით მერები უნდა ამოირჩივნენ მცხოერებთაგან და პალატამ თავის სამართლიანი კონტროლის ქვეშე

ოთ შენს გასაშინჯათ იქნებოდა და შენ კი, ვინ იცის, ეგრე გათხუპნული წახვედი, უპირშუშტაკოთა და უფერუმარილოთა!.. ბბა ჩემი სიტყვა რომ ახა გჯერა, თითქო შენი უცხო ვინმე ვიყვე, ალა რომ არ მოეწონო იმასა, ხომ დაჰკარგე მავისთანა ბედი... მერე მაგისთანა ვინმეს საგლა შეირთავ —ქალი დაბერდი.. ჩსენისთანაები მაგას თავს ადგიან... კნიაზია...

— ბრ შემირთავს და ნუ შემირთავს!... Ropo bojomas ...

— ქაა! ოცდა შვიდი წლისა ხარ!... ბაუთხოვარი ხომ არ გინდა დაჰბერდე....

— ბამათხოვეთ-— რა, მერე ვინ გიშლით!... ag നന്ത്രാധ രാളപ്പാത്വാ... Of 395 നന്തെ გროშზედ დაჰკანკალებთ, რიგიანს მზითევს არ იმეტებთ და უმზითოთ თქვენისთანა მუჟიკის ქალს რიგიანი კაცი ვინ შეირთავს!...

ხეჩომ ფული უშოვნია! შენს გარდა კიდევ ორი ქალი კიდევ სხვა მყავს და კიდევ ვაჟიშვილია... ბხლა ჩვენ კი კაცები არა ვართ, ცხოერება არ გეინდა !!..

— მაშ ეილას ამტყუნებთ!.. **თ**უ ეგრეა—კიდეც გამათხოვეთ როგორც იცოდეთ, —მე რაღას მეუბნებით...

- മാത്രമുള്ള bad മാന്ക്ര ფულით sh ofნება—უნდა შენც პატარა შნო და ლაზათი უნდა მიმიგდონ.... ფიქრობდა ის გულამოიქონიო, და შენკი ფერუმარილის რიგზე წასმაც გეზარება.

— "J\$! "J\$! "J\$! "J\$ \$ი\$! ფერუმარილით აღარავის "შევირთამ:" კი ძალიან მოატყუებ!... თქვენ ისრე გგონი-

დაჭერით მმართებლობის ყოველის მოქმედებისა, უნდა ჩამოაგდოს წესისათვის ჭეშმარიტ საფუძველზე, მშვიდობიანობაზე, თავისუფლებაზე და დამზოგველობაზე.—მაგრამ რა საქიროა აქ მოყვანა ყველა ამ რწმუნებისა, ჩემო ძვირფასნო თანამოქალაქენო? უამისოთაც ეს ჩვენ გულში გვიწერია. თუმცა პირდაპირ ბევრნი თქვენგანნი არ მიცნობენ, მაინც მე უნდა განგიმარტოთ, რა მსურს, რის იმედი მაქვს, გონებით რისადმი მივილტვი. 3ეკუთვნი რა ხალხის მფლობელობის პატივცემულთ მცველთა რიცხვსა, ჩემი სახელი იმაზედ მიმიგდია, რომ ეეცადო ჩემი მოვალეობა ავასრულო, და ჩემი პატივის მოყვარება იმაზეა, რომ თქეენი მეგობრულის რწმუნების ლირსი ვიქნებოდე".

#### **ᲐᲜᲒᲚᲘᲐ.**

ლორდების პალატის სხდომაში, აპრილის 26-ს, მარკიზმა ბეტმა ჰკითხა მმართებლობას, რა საშუალება უნდა მიიღოს მმართებლობამ ირლანდიის დამშვიდებისათვის, სადაც ისე დღე არ გაივლის, რომ კაცის კვლა არ მოხდესო. ლორდმა ბრენვილმა უპასუხა, რომ მმართებლობას ჯერ არ შეუძლიან დანიშნოს ის დღეო, როდესაც უნდა მი-იღოს საშუალება ირლანდიის დამშვიდებისათვის.პალატის ორატორები თხოულობდნენ, რომ მმართებლობამ სწორეთ გეითხრას-რა განკარგულება უნდა მოახდინოსო ირლანდიის მიწებზე, ან რა პოლიტიკით უნდა მოიქცეს ამ საქმეშიო. ლორდმა პესტბერამ ისიცა სთქვა, რომ ირლანდიის ეკლესიის საქმეს მანამდინ არ გაესინჯავთ, ვიდრე მმართებლობა არ მოგეცემს ჩვენ კითხვაებზე პასუხსაო.

რილს ვისვამთ! იმათ უფრო ჩვენზედ კარგათაც იციან და დაგეცინიან....

— ძიდეც მაგიტომ წახდა დრო, რომ ეხლანდელი ყმაწვილები გაეშმაკდნენ და ფულის მეტს სხვას ყურს აღარას უგდებენ.... ლმერთიც იმიტომ არის, შვილო, ჩვენზედ ხელ აღებული. ჩვენს დროში დედაშვილობამ, სხვა ნაირათ იყო. ბი ხეჩომ ერთხელა მნახა, მოვეწონე და შემირთო: არც ფული, არც მზითევი, არაფერი. მაშინდელს დროში არცარა თითონა ჰქონდა ხეჩუასა... მხლა რაცა აქვს ყველა ჩემი ყაირათით და ჩემი დედაკაცობით...

 სუყველას თავისი დრო მოსწონს. მე რა ექნა, რომ მეც მაშინ არ დავიბადე, რომ თქვენ მზითევზედ აღარავის შეეწუხებინეთ და უმზითოთ გრაფ შერემენტს შევერთე!.. — მა! სულ ხომ შენ არ მოგცემთ, რაც ეხლა ხომ ჰხედავთ უმზითოთ არავინ ირთავს! მეტადრე თქვენ ბებერს ქალსა...

> შუშანას მოერია ცრემლი და აუდუოდა გული. 10 გამოვარდა საჩქაროთ მეორე ოთახში, რომ არ ატირებულიყო დედის თვალწინა, დაემხო პირქვე მუთაქაზედ და მისცა ცრემლს თავი. "მაგათის გულისათვის, რომ თითო გროშს ზედ დაჰკანკალებენ, მე უნდა გაუთხოვარი დავრჩე და მერე ვინ იცის ვის სკენილი. თუ ეხლა ესეც ხელიდამ გაუშეეს, მერე სიკედილამდინ, ვინც რომ მოიყვანონ,

შუშანა რომ ამ ცრემლებში იყო, ბაიანე რში რა უნდა, ის ხომ ქართველია!... უთუ- ათ კაცებმა არ იცოდნენ, რომ ჩვენ ფერუმა- მართლა მიეცა თავის უფროსს ქალზედ ფი-

მადრიდი, აპრილის 26-ს. როგორც გეიმტკიცებენ ყველა ცნობაები ისპანიიდგან, პრიმის აზრები სრულებით გამოცელილა: ტოპეტეს და სერრანოს განშორებია და დაახლოვებია რესპუბლიკელებს. ერთს ყრილო ბაში, აპრილის 22-ს, ტოპეტემ და სერრანომ კიდევ გაახლეს გერცოგი მონპანსიეს კანდიდატობა, მაგრამ პრიმი ამაზე არ დათანახმდა. მაშინ ზღვის მინისტრმა—ტოპეტემ სთქვა, რომ მე და სერრანოს არა გვსურდა, რომ მეფე იზაბელა ჩამოგეეგდო ტახტიდგან რე ვოლუციის დროსო; ჩვენ მარტო სამინისტ. როს ჩამოგდება გვინდოდაო, მაგრამ პრიმი სულ სხვა აზრისა იყოვო. — ამბობენ მადრიდ. ში ყველანი ერთად არეულობას აპირებენო და ელიან, რომ რესპუბლიკელები პრიმს დიკტატორათ დააყენებენო.— ძარლისტები ძალიან მხნეთ არიან და ხალხში ავრცელებენ პროკლამაციებს, რომლებშიაც ადიდებენ ძათოლიკების სარწმუნოებას, და ჩზაბელლას; სხვა უცხო მხრის კანდიდატებს კი აგინებენ და აწყევლიან.

#### ᲛᲔᲧᲕᲔᲚᲔᲔᲑᲗ ᲐᲛᲮᲐᲜᲐᲒᲝᲒᲐ.

ამბობენ რომ ერთმა ძველებურმა მეფემ სიკვდილის წინ მოიხმო თურმე თავის თორმეტი ვაჟი და უთხრა იმათ: "ხომ ჰხედავთ, შვილებო, ჩემ ხელში თორმეტს ლერწამის ჯოხსა; მე მინდა ამათი გარდატეხა. 3ეცდები ჯერ რომ ყველა ერთად გადავტეხო. ხედავთ !! რამდენსა ესცდილობ, მაგრამ როცა თორმეტივე ერთად არიან, ვერც ერთი ვერ გარდამიტეხია. — მხლა ვეცდები-იქნება თითო თითოთ გაცალკეეებულს მოვერიო და იქნება ცალკ-ცალკე მაინცა დავტეხო ესენი. მაშ ავიღებ ხელში ჯერ ერთსა. — ხედავთ?! თუმც ძალიან ცოტა ძალა მოვიხმარე, მაგრამ მაინც გარდატყდა; აბა მეორე-მეორეც გატყდა, მესამეცა და სხვებიც; გაცალკევებული ყველა დაეტეხე და როცა ერთად იყვნენ, მაშინ კი ვერც ერთს ვერა დავაკლე რა. — ბდამიანების საქმეც ესეთია, შვილებო: თუ ისინი თანხმობით იქნებიან ურთიერთ შორის და მჭიდროდ მიეკავშირებიან ერთმანეთს, მაშინ, დამიჯერეთ, ვერაფერი მტერი იმათ ვერ ავ-

ქრსა. "უმეცარიძეს უთუოთ მართლა გულში უძევს შუშანის შერთვა, ჰფიქრობდა ისა;-მაშ რა უნდოდა სომხების საყდარში და რათ უყურებდა ისეთ ნაი რათ შუშანასა. პოლოზ მინანქაროვიც როგორღაც გადაკერით ლაპარა- ხსენებაზედა. სთქვა თავის გულში ბაიანემა კობდა... ბრა დრო კია ახლა, მართლა, გავათხოვოთ,-თორემ ქვეყანა სულ ჩვენზედ... ემესა შერება... ლაპარაკობს: ქალი გაუთხოვარი დააგდესო... რა კარგი იქნება, რომ ლივით ყელმოღერებული. კნიაზ უმეცარიძემ რუსულათ შეუყეარდეს ჩემი შუშანი და უმზითოთა გეთხოვოს" სი, ემე, ზედი—ზედა ჰყრია ... მე სტუმარი ბაიანეს სიხარულის ელეამ გადაჰკრა თვალე- მომიყვანია, შენკი მანდ, —ემეც შვრები,—ცუბსა და ტუჩებში. "ბრა! თუნდა იმან მზითევიც დათა ზიხარ. არ ითხოვოს, ჩვენც უჯიბისფულოთ შუშანი არ გაუშვებთ-ლოტოსთვინა... მეტი კი რათ ბით ბრძანდებით... რა არის ეს ასე ჩვენი დაუნდა! — თითონაც მდიდარია, ბევრი ყმები ჰყავს, ფულებიც ბევრი აქვს, თუ ღმერთმა დღე მისცა, უფრო ბევრიც იშოვნის.... 3ინ იცის იქნება კიდეც უყვარს იმან ჩემი შუშანი! სუყველა ისრე ამბობს, რომ, როცა, განათლებული კაცი ბევრი უყურებს ქალმა, იმან იმას უყვარსო... უთუოთ უყვარს შენმა მზემა! მაშ ის პოლოზი რათ ლაპარაკობდა თუ რას გაძლევენ დიდი კაცები!... ისე სხვანაირათა .. შთუოთ იმან პოლოზას უთქვამს და პოღოზ ჩვენ სწორეთ არ გვეუბნება, რომ ეგება ხეჩუას ფულებმა დაესტყუოვო... ერთი რა ენაღვლება ის ტუტუცი ჩვენ სწორეთ გვითხრას!... ქა! რას გვიმალავს ... თავის სამოციქულოს, რაც ერგება, ვინ უჭერს !!.. მრთი მალე უთხრა ხეჩუას, ეგება იმან რამე მოაგვაროს..."

Bunity olgs ad griffin nym, had sahgood

ნებს; და თუ ისინი გაცალკევდნენ, მარტო თავის თავის სარგებლობისათვის დაიწყეს ზრუნვა, და არ მოეხმარენ ერთმანეთსა, მაშინ კი უსათუოდ ყველას ცალ-ცალკე დაეცემა მტერი და ყველას დაიმორჩილებს. ბმას ისტო-შე ერი ერთგულად და ერთსულად დაჰხდომია მტერსა, ყოველთვის გაუმარჯვნია ხოლმე და დაუცავს მამული; და როცა მათ შორის გაჩენილა უთანხმოება და შური, ყოველთვის ისინი დამარცხებულან და მამულის მტერს გაუმარჯენია. — მსაა, ჩემო საყვარელო შვილებო, ჩემი უკანასკნელი თხოვნა და დარიგება: იცხოვრეთ ძმურად, თანხმობით, ნუ იქონიებთ ერთმანეთ შორის შურსა და უკმაყოფილებას და მტერი, ხუთჯერ თძეენზე ძლიერიც რომ იყოს, ვერ მოგერევათ თქვენ."

რა კარგი იქნებოდა, რომ ეს ბრძნული სიტყვები მუდამ გვახსოვდეს ჩვენ და ამ დარიგებისათანავე ვიქცეოდეთ! რა კარგი იქნება, რომ ჩვენ ერთმანეთში უფრო მეტი თანხმობა და ძმური სიყვარული გვქონდეს! ბოლოს, რომ თვითეული ჩვენთაგანი არ ამბობდეს, რომ მე კი კარგათ ვიყოო და სხვებს მეხიც დაცემიათ, არ მენაღვლებაო!... ჩვენ არ გვესმის ის, რომ სხვისი სიკეთეჩვენი სიკეთეა, რომ თუ სხვებთ უჭირსთ ცხოერება, მაშინ ჩვენც გაგეიჭირდება და თუ სხვები ჩვენი თანამემამულეები ალსავსე არიან სიკეთით, პატიოსნობით, კეთილ-დღეობით და სიმდიდრით, მაშინ ჩეენს კმაყოფილი ვიქნებით ჩვენი ცხოერებითა და ბედნიერათაც ჩავრაცხთ ჩვენს თავსა. — უცხო ქვეყნებში კარგათ იცნეს ეს ჭეშმარიტება, თუმც იქაც არის ჯერ შური და ჯიბრობა; მაგრამ იმას კი მიხედნენ ეხლა, რომ თანხმობით და შეერთებული შრომით საქმის წაყვანა ძლიერ სასარგებლოა მათთვის; ბევრია ისეთი საქმეები, რომ .გაცალკევებულმა კაცმა რო მოჰკიდოს ხელი წაგების მეტს-ვერაფერს სარგებლობას ვერ ნახავს; და თუ რამდენიმე კაცი შეერთდა ერთად რომელიმე საქმისათვის და ყველამ მოჰკიდა თანხმობით ხელი, მაშინ ისვე საქმე ძლიერ სასარგებლოდ დარჩება ყველასათვის თვითოეულად. ეს ჭეშმარიტება რო უფრო ნათლად გიჩვენოთ და

შემოისმა იმისი ქმარი, ხეჩატურას ხმა.

"ასი რომ ხეჩოც მოდის" იფიქრა ბაიანემა და აპირებდა გაგებებას, როცა დაინახა ხეჩოს-താര് პოლოზ მინანქაროვიცა. "მა! ძალლი და უცებ გამობრუნდა უკან სარკისკენა, სადაც გაისწორა კავები და წარბები, გადიწმინდა ლოკები უმარილითა, და დაჯდა პატარძა-

— M3! პოლოზ ძარაპეტიჩ! ხომ მშვიდო. ვიწყება ?!....

— **გ**აიანეს მზემ, არა, მეთქი! დავიწყება რომელია!.... ბთასი ვინმე დიდი კაცები მოცალებას არ მაძლევენ: სულ პაველ კარაპეტიჩ და პაველ ძარაპეტიჩ! თორემ ხათრი გამათ იყავი... ბაიანეს მზემ...

— M.ჰ, შენდა შენი დიდი კაცები! ნეტა

— ეხ!.. მახლას!... დიდკაცობაა, რალა... **ა**ი ეხლაც მინდა ერთ გენერალთან წავსულიყავდავებარებინე, მაგრამ ხეჩატურ ივანიჩი ხათრიჯამი ალარ გამიტეხნია... რავქნა!..

— მს პოღოზ ძარაპეტიჩი სადილათ დამიპატიჟნია, — ხომ იცი კარგი დახვედრა უნდა. რა გაქვს დღეს სადილი?—ჰკითხა ხეჩატურამ 30005gb.

- მა! სადილი წინ და წინ რა საკითხავია!

უკეთ გაგაგებინოთ, მე მოვიყვან ერთ ძლიერ შესანიშნაეს მაგალითს; ეს მაგალითი დაგვიმტკიცებს ჩვენ — რა ზეუძლია შეერთებულ შრომასა და რამდენს სარგებლობას მოუტანს, ის კაცს, თუ კარგათ და თადარიგიანად დაიჭერს საქმეს.-

**M**თხი წელიწადია მას აქეთ, რაც ერთმა ყმაწვილმა კაცმა უ. 3ერესჩაგინმა გაათავა სწავლა პეტერბურლის უნივერსიტეტში და დაბრუნდა თავის სამშობლო ქვეყანაში-ნოვგოროდის გუბერნიაში, სადაც ის დანიშნეს მომრიგებელ მოშუამდგომელად. (მიროვოი პოსრედნიკი). შ. პერესჩაგინმა კარგათ გაიცნო იქაური გლეხების ყოფა-ცხოვრება და მეურნეობა, რადგან ის მუდამ იმათთან იყო და მათთან ეჭირა საქმე. ბანსაკუთრებითი ყურადლება მიაქცია იმან გლეხების პირუტყვებს, რომლებსაც ძლიერ ცოტა სარგებლობა მოჰქონდა მათთვის: გლეხები სარგებლობდნენ მარტო პირუტყვის ნეხვითა და ხორცით. რძეს კი თითქმის არაფერი სარგებლობა არ მოჰქონდა მათთვის. 3ერესჩაგინმა იფიქრა, მთელი სოფლის ფურებისა რძე რო შეაერთოს კაცმა და დაიწყოს ყველისა და ერბოს მზადება, უეჭველია ეს საქმე დიდ სარგებლობას მოუტანს სოფელსაო, მაშინ როდესაც ეხლა რძე თითქმის ტყუილად ფუჭდება. იქას უნდოდა გაეწყო სოფლებში "მეყველეებთ ამвыбыдтвы (артельная сыроварня); эдовытовов იმას, რასაკვირველია, ჯერ თვითონ უნდა დაესწავლა ეს საქმე რიგიანათ. შ. პერესჩაგინმა დასტოვა სამსახური და ამ საქმისათვის წავიდა სამზღვარს გარეთ — შვეიცარიაში, სადაც ყველის კეთება ძლიერ კარგათ იციან და სადაც ბევრი მეყველეებთ ამხანაგობაებიც არის. მივიდა ერთ იქაურ ქალაქში და დადგა უბრალო მუშათ საყველე ქარხანაში. 0ქ უ. 3ერესჩაგინი ისე გულ-მოდგინეთ მუშაობდა, რომ ცოტა ხნის განმავლობაში თვითონ შეიქნა ამ საქმის ოსტატათ. იქაურ სოფლებში ამ გვარ ამხანაგობაებთ იმოდენი შემოსავალი ჰქონდათ და ისე კარგათ მისდიოდათ საქმე, რომ უ. 3ერესჩაგინი დარწმუნდა, რომ ეს საქმე რუსეთშიაც კარგათ უნდა წავიდესო. შემდეგ ის მივიდა პეტერბურღში და იქაური "ეკონომიური საზოგადოების" შემწეობით შეუდგა საქმეს; "ეკონომიურმა საზოგადოებამ"

ხომ იცი უსადილოთ, კვირა დღეა, არ ვიქნე-

— ჰო, მინძლო ჩემო გაიანე! ხო ვიცი შენი, ემე, დედაკაცობა.

— 3ა! გეუბნები, მეთქი დ.!

— თუ არა ქკუას წააგებ... პოლოზ პარაპეტიჩ საქმემ უნდა გააკეთოს.

— მაგან რომ შენი საქმე გააკეთოს, ჩემი leading to symmetry

— **შ**ენი საქმე მეთქი!

— ქა! პოლოზ ქარაპეტიჩი ჩემთან რა სა-Jag > Jab!?

—3.1 გეუბნები— შუშანი უნდა გაათხოეოს.

— მერე ვინ უნდა მისცეთ? რატომ მე არ მეტყვით? უბრალო ვინმე ჩემი შუშანი არავის მივდემ, გადასაგდები ქალმა არა მყაეს? რაში მეჩქარება, რა ხანი გასელია ჯერა.

— მა! განა მე გიჟი ვარ უბრალო ვინმეს ჩემი ქალი გადაუგდო! კარგი ვინმეა: ჩასტის მამულის პატრონი, დიდი ფულის პატრონი!.. bad asangatason?

— ჩასტის აფიცარი რომელია!?— ბააწყვეტინა პოლოზ ძარაპეტიჩმა: — ჩასტის აფიცარი ვისი ტოლია! ... შენ ჩასტის აფიცარი აგიჟი-Бn»...

— უფრო უკეთესი.

— უკეთესი კი არა, — მაგისთანა არავინ იქნება, მეთქი! ჯერ ერთი რომ კნიაზია: სიატელსტო, რუსულათ ეტყვიან... ბრწყინვალე-ბა... გაბრწყინებული... ხეჩატურ ჩაიფხანოვის ერთი უბრალო ვინმეს ქალი, მაგისთანა დიდი კნეინა გახდება... მა! ოხრობაა, რალა!

უ. მერესჩაგინი ვალდებული გაჰხალა არომ 1) ესწავლებია ყველის მზადება შეელასთვის, ვინც კი ისურვებს; 2) იმას უნდა გაეწყო მეყველეებთ ამხანაგობაები ტვერის გუბერნიაში და 3) უნდა მოენახა საშუალება იქაურ ქარხანებში გაკეთებული ყველისა და ერბოს გასალებისა. შ. მერესჩაგინი დაბრუნდა ნოვგოროდში და სთხოვა იქაურ მებატონეებთ, რომ მიეცათ მისთვის ნება მათ მამულში საყველე ქარხანის გაკეთებისა; მაგრამ, რადგან ეს საქმე ჯერ ახალი და გამოუცდელი იყო რუსეთში, თითქმის ყველამ უარი უთხრა. ბოლოს როგორც იყო უფ. 3ერესჩაგინმა დაარწმუნა ერთი ტვერის გუბერნიის მებატონე—თ. **შ**ახოვსკოი, რომელმაც მისცა მას ნება, ეს საქმე მისს მამულში — ოტროკოვიჩში — გამოეცადნა. — 3ერესჩაგინმა მიჰმართა ეხლა გლეხებს, აუხსნა მათ-რა არის და რამდენ სარგებლობას მოუტანს მათ მეყველეებთ ამხანაკობის გამართვა და სთხოვა, რომ მთელი სოფლის ფურების რძისათვის მოეყარად ერთად თავი და ერთად დაეწყოთ ყველისა და ერბოს კეთება; მაგრამ გლეხებმა გარდაწყვეტილი უარი უთხრეს, ჩვენ მაგისთანა საქმეში არ გავერევითო და ძლიერ იჭვიანად უყურებდნენ ჯერ-ჯერობით ამ საქმეს. მაშინ მერესჩაგინი, მისი ცოლი და ერთი მისი ცოლის ნათესავი ქალი თითონ შეუდგენ ამ საქმეს. ისინი ყიდულობდნენ ხოლმე ამ გლეხებიდან რძესა, აკეთებდნენ მშვენიერ ყველსა და ერბოს და კარგათაც ასაღებდნენ; გლეხებმა რომ ნახეს-რა კარგათ მიდის საქმე და რა კარგი შემოსავალი აქვს პერესჩაგინს, ნანება დაიწყეს; ამბობდნენ — რატომ არ დავეთანახმენითო, სარგებლობა გვექნებოდაო. რძის გასაღება კი ძალიან იამათ გლეხებს და ერთი მეორის ჯიბრობით უკლებდნენ ხოლმე ფასსა. 3ერესჩაგინმა აი რა ნაირი ოსტატობა იხმარა: ლიტრა რძეს ჰყიდულობდა ჯერ ათ შაურათ, შემდეგ აბაზად და მერე გამოუცხადა გლეხებს, რომ ვინც ორ შაურად მომცემს, მისგან ვიყიდიო. ბლეხებმა დაუწყეს პერესჩაგინს ყვედრება: "შენ არ გვეუბნებოდი—რომ თქვენ სასარგებლოდ მინდა ქარხანის გაკეთებაო; ეხლა კი შენ თითქმის უფასოთ გინდა იყიდო ჩვენგან რძეო" ეუბნებოდნენ გლეხები. 3ერესჩაგინმა უთხრა იმათ, რომ "თუ

— ქაა, ხეჩოჯან! ეგ რაები დაგიწყვია? მერე როგორ აძლევ მაგისთანა ვისმეს ქალი? მინ იცის როგორი კაცია... ან ჩვენი შუშანი რომ სოფელში გაგზავნოს, როგორ გასძლებს... მერე კნიაზია და ჩვენი სიტყვა სულ ാന മാനുന്ന പ്രാധ മുന്നു വാര്യാ വാര്യി... ბრა მე ჭკუაში არ მომდის....

პოლოზ ძარაპეტიჩმა დაცინვით გაიღიმა.

— ക്നുന്ന താദ്വാധ ന്യൂർത!... Og თუ კნიაზ შარემუზ გაიგებს, თქვენი ქალი ათასი მილიონათ არ შეირთამს... ჩვენისთანა სამასი კომლი ზედ კარზედ უსახლია, ბაიანეს მზემ... 3. მე შიკია... bm იცი [3. მე შიკი რაც არის?... ისეთი დიდი ვინმეები აძლევენ ქალსა... რას ამბობ, ღენარლები შეეხვეწებიან — ისეთი ვი-68gs.

— მე, პოლოზ ძარაპეტიჩ! გაიანემ რას ელაპარაკები!... ქალმა თმა გრძელი აქვს და ქკუა მოკლე... ბაიანე შენ წადი სადილი მოგვიმზადე; ჩვენ პური გეშიან. საქმეს უშენოთაც გავარიგებთ.

გაიანე გავიდა, ვითომც არაფრათ იამა ეს ამბავი, და მეორე ოთახიდამ დაუწყო ყურის

\_ მაშ შენ ნახამ, რაღა, პოლოზ ძარაპეტიჩ, კნიაზ შარემუზი?

— რომ გეუბნები... არა, ხელცარიელი კი არა ენახამ: იმან არ იამება ცარიელი კაცი. Uარიელი რომ ნახო, ქეიფზედ არ იქნება... სადმე ვისმე გამოვართმევ ჩაი-შაქარი და ისე მივალ: მაშინ უფრო კარგს ქეიფზედ მოვა.

— Jbms, aly y600 g8g J6s, had sh 80-

ლის საკეთებელ მოწყობილობასაცაო; მაშინ, რაც მე მაქვს ეხლა მოგება, სულ თქვენი იქ- მოიტანა იმან. — რძეს დაასხმენ დიდრონ გონება . ბლეხები ძლიერ გააკვირვა ამ სიტყვებმა: ერთის მხრით უნდოდათ ამისთანა სასარგებლო საქმის ხელის მოკიდება, მაგრამ მევენ და ჩაასხმენ ცალკე კასრებში; ნაღბიმეორე მხრით იჭვიანობდნენ, — აბა რათ ჰზრუნავს ჩვენთვის ეს კაცი, თუ რამე არ ჰქონდეს სახეში. 3იღამაც დააგდო ხმა, რომ 3ე- ქვაბში; აქედან კეთდება ყველი. რესჩაგინი ჩინოვნიკიაო და თქვენი მოტყუილება უნდაო; როგორც მოჰკიდებთ ამ საქმეს ხელს, იმ წამსვე ფურის ხარჯს დაგადებენო და ახე. ამ ხმებმა შეაშინა გლეხები. მაგრამ ცოტ-ცოტათა გაიცნეს იმათ პერესჩაგინი და თითონ დარწმუნდენ, რომ ის პატიოსანი კაცია და მართლა მათი სარგებლობისათვის ჰზრუნავს; შემდეგ დაეთანხმენ 3ერესჩაგინს, მოჰკიდეს ხელი საყველე ქარხანას ბის ერბო იყიდება ექვს შაურად. აქ გაკედა თითონ შეუდგენ ამ საქმესა.—

ამ რიგათ დაარსდა რუსეთში, უ. 3ერესჩაგინის მეცადინეობით, პირველი მეყველეებთ ამხანაგობა. მხლა თორმეტია ამისთანა ამხანაგობაები; ზოგს მარტო გლეხები შეადგენენ, ზოგ ში მღვდლებიც და მებატონეებიც ურევიან. შველაზე უკეთესი და მეტი სარგებლის მომტანი მეყველიების ამხანაგობა გააკეთა უ. 3ერესჩაგინმა სოფ. 3იდოგოსჩში (ტვერიის გუბერნიაში, პოლგის ნაპირას).

ბქაური საყველე ქარხანა არის ერთი უბრალო ხუთ-ოთახიანი სახლი: ერთ ოთახში ყველს აკეთებენ, სარდაფში—ინახვენ გაკეთებულ ყველსა და ერბოს, მესამეში რძეს აყენებენ და სხვა ორ ოთახში ორი ყველის მკეთებელი ოსტატები დგანან. ბმ ქარხანებში მოაქვთ მარტო საღამოს გამონაწველი რძე; დილანდელს კი თვითონ გლეხები ხმა-നന്നുള് നുടർത്നം

bomodral coths boomby demand some bo ნახავია ეს ქარხანა; ამ დროს აქ მოაქვთ დედაკაცებს ლიტრებით ახალ გამოწველილი რძე და აძლევენ რძის მიმღებს ასაწონად; ის ერთ წამში ასწონის და ცარიელ სარძეო ლიტრას დაუბრუნებს პატრონსა. ანგარიშის ჩასაწერათ, თუ ვის, ან როდეს-რამდენი რძე მოუტანია, ქარხანაში აქეთ წიგიი: ამას გარდა ყველა ამ ამხანაგობის წევრებსაც აქვთ

ხვდეს, თუ შენ ჩვენგან ემე ქნილი ხარ

- 3ა! მაშ! საქმისათვის მივდივარ, უსაქმოთ bad sha!
  - მზითევიც ის იქნება, რალა.
- ხეჩოო!—დაუძახა მოუთმენელის კილო-നെ മാനാട്വി.
- 3m!
- Johns of oh godnosom! ხეჩო გავიდა. ბაიანემ გაიყვანა სულ ის სხვა
- നതാർപ്പം — შენ მზითები კიდეც გითქვამს!!—და-
- უწყო გაიანემ მწყრომარეს ხმითა. — 3აა! მაშ! უმზითოთ განა იქნება?!
  - ბი დაგიდგა ჭკუა!
- 3-ა!—შეაჭყიტა გაოცებით თვალები ხეჩომ თავის მეუღლესა! — დედაკაცო გაგიჟდი!
- შე ქკუა დამდგარო, არ იცი რომ კნიაზ შარემუზ გაგიჟებულია შუშანისათვის?!.. იმან უნდა შუშანი რუსულათ სიყვარულით შეიტთოს-უმზითოთა.

ბეჩო გაოცდა და იამა ძალიან ეს ამბავი.

- 3ა! მართლა, **ბ**აიანეს მზესა?
- გეუბნები მეთქი.
- მერე შენთვის ვის უთქვამს?
- მა! რა თქმა უნდა: დღეს შუშანი ფეოხაინში იყო და მაგისგნით თვალი არ მოუორებია.
- 36ms?
- ჰო, და—უყვარს შუშანი.
- მერე, ვინ გითხრა?
- მა, ვინ უნდა მითხრას, მე თითონ ჭკუა ია მაქვს.

გსურთ, ეხლავ მოქცემთ ამ ქარხანას და ყვე- თითო წიგნი, რომელშიაც რძის მიმღები თავის ხელითა სწერს — როდეს და რამდენი რძე ბებზედ და დასდგამენ ხოლმე მეორე დილამდი სარდაფში. მეორე დღეს ნაღებს მოართდან აკეთებენ ერბოსა და ნაღების შემდეგ დანარჩენ რძესა ჩაასხმენ ხოლმე ერთ დიდ

ამ ამხანაგობაში გაკეთებული ყველი და ერბო ბევრად სჯობია თითქმის სამზღვარ გარეთის ყველსა და ერბოსა. ბხლა პეტერბურლში ძლიერ კარგათ და ბევრიც იყიდება იქ გაკეთებული ყველი და ერბოცა. ბმბობენ, რომ წელს გზავნის ამხანაგობა სამზღვარს გარეთ გასაყიდათ ორასს კასრს მარტო ერბოა.— თითო გირვანქა აქ გაკეთებული ნაღეთებული ყველი, რადგან რასაკვირველია უფრო იაფია და კარგიცა, ძლიერ ბევრი გაჰდის ხოლმე, მაგ. სასწავლებლებში; ლარიბი ხალხიც დიდის კმაყოფილებით ყიდულობს იქაურ ყველსა. გირვანქა ყველი 9 კაპ. ლიფს.—

თითო ძროხის პატრონს აქვს ყოველ სამ თვეში თორმეტ მანეთამდე შემოსავალი, ასე რომ წელიწადში ერთი ძროხის პატრონს მარტო ტძიდან შემოუვა ოცდა ათი მანეთი მაინცა. ჩაც უფრო ბევრი ძროხებია, ის სჯობია; ასი ძროხის რძე რომ ერთად ამუშავო მაშინ ორმოც მანეთზე მეტიც შეიძლება შემოსაეალი ჰქონდეს ყოველ ამხანაგობის წე-36bs. -

შ. პერესჩაგინმა ბევრს ასწავლა რიგიანათ ყველისა და ერბოს კეთება; ყველა მისს დაარსებულ საყველე ქარხანებში მისი გაზდილი ოსტატები არიან ეხლა და კარგათაც მიჰყავთ საქმე. ბმ საყველე ქარხანებთან უ. 3ერესჩაგინი ურჩევს ღორების მოშენებას. შველის კეთების დროს რჩება ბევრი რძე, რომელიც არაფრად არ მოიხმარება ხოლმე და ლორს კი ძლიერ ასუქებს.—**ე**გეც ახალი შემოსავაmo. -

ბი რას ამბობს პეტერბურლის "მკონომიური საზოგადოება" უ. 3ერესჩაგინის მეყველეებთ ამხანაგობაზე: "1867 წ. დაარსდა ოთხი მეყველეებთ ამხანაგობა უ. 3ერესჩაგინის მეცადინეობით ტვერის გუბერნიაში. წარსული

— **ა**ი გაგიხმეს გოგრა! — შეჰბლეირა გაჯაერებით ხეჩომა და ჩამოაგლისა ცხვირპირზედ ხუთივ თითები: —ოხხერრო! მე ბებერი კაცი, როცა ლამაზი ქალი ვნახამ, უყურებ,—იმან ანე სწვდა ხეჩოს ყანყრატო.ში. ყმაწვილი კაცია, ერთი შეხედა შენი ბებერი ეხედე, თუ ყველა შევირთე, ასი ათასი ცოლი მექნება ეხლა.

zodozatos.

— ბას მეც ვირთავ რალა, რამდუნიც ქალი შევხედავ?

— შენ სხვა ხარ, გაუნათლებელი მურჯიკი—და ის განათლებულია—რუსებში გაზდილი დიდი კაცი.—სიბრაზით გააფურთხა.

 — ერთი გაჩუმდი მამაგიცხონდა, გულს ნუ მიხეთქამ!—სთქვა და გავიდა. სადილთუკან ხეჩომ გააცილა პოლოზ ძარაპეტიჩი.

— ანიაზ შარემუზ ჩემი შუშანი რუსულათ უყვარს, შემიტყვია... შეთხაინში ჩემი შუშანი დღეს თვალი არ მოაშორა.

— ქარგი ერთი მამაგიცხონდა, ხეჩატურ ივანიჩ! ბას შენ კნიაზ აარემუზ არ გიცვნია. იმან ქალი არა ვინ უყვარს. მე ვიცი რაც უყვარს: იმან ფული უყვარს... იმან სომხური კაცია, სხვა ქართველი კაცივით ქარი-მარი არ არი... ფულის ყადრი ისე იცის, როგორც სუ- | დი რათ მოდიოდა?.. მაშ ქაღალდი ხომ ტყუmols ...

— ბხარ, შენ იცი რაღა, როგორც სულს არ გაჰყიდი.—პოლოზა წავიდა; ხეჩო მინ შემობრუნდა.

რაკი ბაიანეს სიტყვა არ გაუვიდა და მზით-

წლის ბოლოს ამისთანა ამხანაგობაები ცამეტი იყო: თერთმეტი ტვერისა და ორი ნოეგოროდის გუბერნიაში. რეა საყველე ქარხანა მოქმედობდა მთელი წლის განმავლობაში; დანარჩენმა ხუთმა კი მოსპეს მუშაობა. რადგანაც ზაფხულში იაფი იყო ერბო და ყველი პეტერბურგ ში,ამისგამო ის მაღაზია, სადაც ამხანაგობას მიჰქონდა ყველი და ერბო, არ ვაჭრობდა და ზამთარში აპირებდა უფრო სარგებლიანად ვაქრობის დაწყებას; ამიტომაც, რასაკვირველია, გლეხებს არაფერი სარგებლობა არ ჰქონდათ ჯერ-ჯერობით თავიანთ ამხანაგობიდან და დაანებეს ამ საქმეს თავი. ბმისთანა შემთხვევაები ხშირად მოჰხდებობა, რომ ერთ ტვერის მეოჯახეს უ. ოკნოვს არ ექნა ერთი კეთილი საქმე. უ. ოკნოვმა შეიტანა ტვერის სახელმწიფო ბანკში ხუთი ათასი მანეთი (5,000) იმათთვის, ვინც ამ ამხანაგობაში ურევია. თუ რომელიმე ამ ამხანაგობაების მწევრს დასჭირდება ფულები სახელმწიფო ხარჯის გადასახდელად. ან სხვა რამესათვის, იმას შეუძლია გამოიტანოს ამ ბანკიდახ და როცა იმათ პეტერბურღის მალაზიაში მის წილს ყველსა და ერბოს გაჰყიდიან, მაშინ ის დაუბრუნებს ისევ ბანკს ნასესხებს ფულე ბსა. — ბმ ამხანაგობაებში გაკეთებულს ერბოსა და ყველის გასასაღებლად პეტერბურღში არის მალაზია (დეპო); ამ მალაზიის ზედამხედველობა და ყურის გდება იკისრა დაუჯილდოებელად ერთმა ტვერის მეოჯახემ უ. პოზლოვმა. —

შარშან (1868) უ. პერესჩაგინმა ოცდა ექვსს კაცს ასჩავლა ყველისა და ერბოს კეთება: იმათგან რვა მებატონეები იყვნენ, ხუთი სასულიერო ჩოდებისა და ცამეტი გლეხი; 3ერესჩაგინის შაგილდებს ეძლევათ ახლა წელიწადში ას ოხმოც მანეთამდე ჯამაგირი; სამზღვარს გარეოიდან რო დაებარებინათ ყველის მკეთებელი — თას მან. ნაკლებ არავინ წამოვიდოდა. — მხლა ხშირად მოჰდის უ. პერესჩაგინს სხვა და სხვა გუბერნიებიდან წერილები, და მიიპატიჟემენ — ჩვენ ში გააწყვე მეყველეებთ sabstsgmasm. - "

"აქ მოყვანილი მაგალითები გვიმტკიცებენ ჩვენ, რომ ეს საქმე რუსეთში კარგათ წავა. ჩვენ ძლიერ მადლობელი უნდა ვიყვეთ ტეერის საზოგადოებისა, რომელმანცა შეეწია ამ საქმეს ფულითა და სხვა ყოველივე საშუ-

ვის აღება გაიკო, სულ გუნებაზედ აღარ იყო და ბრაზობდა. როდესაც წავიდა პოღოზ პარაპეტიჩი და ხეჩო მინ შემობრუნდა, ბაი-

— შენგან შენს დღეში განა ხეირი იქნება, ქალი და უყვარს?!.. მაშ რამდენიც ქალი შე- სახლის დამღუპეელო!... შენს დღეში ოჯახის დამღუპველი და უდოვლათო ყოფილხარ შენის უხეირობითა... თუ მე არა ვყოფილიყავ, — 3: ასი ათასი რომელია! Uოლი ერთი შენ ეხლაც ისევ დალალ ხეჩო იქნებოდი... უხეირო და ყველაფერში უდოვლათო... მხლა რომ ბევრი მზითევი ითხოვოს და ცოტას არ დასჯერდეს, სულ შენი დაღუპულები ვიქნებით... ბეუბნები, კაცები ქკუა არა გაქეთ მეთქი... **ന**റത്തെ മാള് ქო ქაღალდი თქვა, რომ შარემუზ შუშანი უყვარსო.

— **ე**რთი წადი მამაგიცხონდა, და!—ხეჩომ წამოავლო ქუდს ხელი და გაეცალა გაწიწმა-ക്വാര്യത്തി ദ്രന്ത്രിം.

მს ჩხუბი გაიგო შუშანამა; მინამ მამა იქ იყო, ვერა გაბედარა, რაკი გაიცალა მამა სწედა ახლა ეს დედას ყანყრატოში.

— **ა**რა, რა იცით რო უყვარვარ იმ ჩასტის აფიცარსა!.. ბრა, აბა რითი იცით? რომ ხუთი გროშის გულისთვის თავის დღეში უბედურათ უნდა გამიშვათ!..

— 1.1 ha ogo hadgana!... 3.8 o jamamილს არ იტყვის?..

— მაღალდი!!.. რა იცით, რომ ქაღალდში ob oya...

— პინც უნდა იყვეს, დიდი კაცი ხომ იყო!!

— დიდი კაცი!! ახლა ვინ დიდი კაცი უნ-

ალობაებით. ჩვენ აქუნდა მოვიხსენოთ, რომ, **დ**იდმა მთავარმა პლექსი პლექსანორეს ერეგენულე თავის მოგზაურობის დროს ნახა პიდოგოსჩის საყველე ქარხანა და ძლიერ მოეწონა იქაური დაწყობილობა; იმან გამოუგზავნა ტვერის გუბერნატორის ხელით პიდოგოსჩის ამხანაგობას ორას ორმოცდა ათი მანეთი ბანკის გასაკეთებლად. ბმ ბანკიდან გლეხებს გამოაქეთ ფულები საწველავი პირუტყვებისა საყიდლათ; დიდს მთავარს ძლიერ იამა, როცა გლეხებმა უთხრეს იმას, რომ ჩვენ ამ საქმისა ძლიერ კმაყოფილნი ეართო, რომ ჩვენ ახლა არაფერი არ გვაკლიაო და უწინდელზე უკეთაც ვცხოვრებთო. მხლა პიდოგოსჩში დაარსდა ბანკი და გლეხები აღარ არიან იძულებულნი დიდი სარგებლით ისესხონ სხვებისაგან ფულები;როცა სჭირდებათ—გამოაქეთ ხოლმე ამ ბანკიდან და, როცა შეძლება აქვთ, მაშინ იხდიან ვალსა. "

"შარშან პერესჩაგინი იყო სამზღვარს გარეთ ბოლშტინიაში და იქ მოძებნა რუსეთის ყველისა და ერბოს გასასაღებელი ალაგი. ერთ ბამბურგის ვაქარს შეეკრა ის პირობით, რომ ყოველ წელიწადს გამოგიგზავნი რუსეთიდან ერბოსა — ფუთს თოთხმეტ მანეთათო; ეაქარმა ითხოვა მხოლოდ, რომ ერბო ჩვენებურად გააკეთეთო და აქაური მარილი უყავითო. 3ერესჩაგინმა მოიწვია ერთი იქაური ერბოს კეთების მცოდნე ოჯახობა, და დაიწყო ghomb ერთ სოფელში ბოლშტინიურად კეთება; მარილიც იქაური დაიბარა. მრბოს აკეთებს ქალი; ქმარი კი საერბოე კასრებს ამზადებს. მხლა ბევრი რუსის ქალები დაიარებიან ხოლმე ამ ქალთან ქარხანაში და სწაელობენ ებბოს კეთებასა. ბოლშტინიურად გაკეთებული ერბო ძლიერ კარგათ გაჰდის პეტერბურღშიაც, ასე რომ რაც ახლა კეთდება, ათი იმოდენა რომ კეთდებოდეს, მაინც კარგი გასავალი ექნება.—

ბმ საქმეს დიდი გავლენა აქვს აგრეთვე, პირუტყვის გაუმჯობესობაზედაც. **J**ველამ იცის რომ, რაც უკეთ არჩენენ და შეინახ<u>ვე</u>ნ ფურს, ისე უფრო ბევრს და უკეთესს რძესაც ის გამოიწველის ხოლმე და ამით უფრო მომეტებული სარგებლობაც ექმნებათ, რადგან მეტს ერბოსა და ყველსაც გაჰყიდიან.—

რასაკვირველია ამისთანა მეყველეებთ ამხა-

და იყვეს?.. მე სხვა დიდი კაცი არავინ მინდა მაგის მეტი...

— ში! ერთი უყურე ამ ურცხვსა!.. ბგრეც არის შენი საქმე, რომ მაგისთანაები ჰბედამ... შენ რომელი რუსისა და ფრანცუზის ემე ხარ.. შენ რატომ ეგრე წაგიშვია ენა..

— **ზ**აწყერით ძალიანა!.. თქვენის სიძუნწით ამდენი ხანი ყველა ჩემი ტოლების სასაცილოთ გამხადეთ... როგორ არა, უმეცარიძე გაგიჟებულა თქვენი ქალისთვის, რაკი ერთი შემოხედა, — მოუმატა ტირილს შუშანამა: ყველა კაცები ამისთანა საქმეებში აგრეთი ურცხვი და მოურიდებელი არიან, მაშ კველას ვეყვარებით, რალა !!.. თქვენი უმეცარიძე კიდეე უფრო ურცხვი და მოურიდალიც არის და, რასაკვირველია! ვეყვარები, რაკი თქვენა გგონიათ... გინდათ რომ ფულები არ გაგივიდეთ...

— ბევრი გაგეგებათ გუშინდელ გომბიოებსა, -- დაიწყო გულნაკლულათ ბაიანემა, რაკი აღარავინ უჯერებდა და თითონაც ვდებოდა თავის აზრში, ვითომც შარემუზ სიყვარულით -- უმზითოთ ითხოვდა შუშანასა; მე ხომ აგრე მითქვამს და ახლა თქვენ იცით: თუნდა მთელი სახლი სულ იმან მიეცით... მე ერთი დედაკაცი სადაც იქნება მშიერი არ მოეკდები. ბაიანე გავიდა შეწუხებული, რომ არავინ უჯერებდა აზრსა და დაუწყო მეთუ-

ლუხეს ჩხუბი.
შუშანას ამოუჯდა გული და უფრო მოუმატა ტირილსა. "მაშ თავი მომიკედეს, — ჰფიქრობდა ისა, — თუ ეგეც დამაცდინეს ან არ დავიკარგო, ან თავი არ მოვიკლა. ჩემზედ ლარიბები, ჩემზედ გონჯები რაცა ხანია გათხოედნენ, შვილებით გაივსნენ და მეკი თავის დღეში ქრმის სახელიც არ უნდა ეახსენო..." ანტონ **შ**ურცელაძე.

Дозволено пензурою. Тификъ

ნაგობაები ყოველგან არ შეიძლება შესდგეს, რადგან ყოველგან არ მოიპოვება თივა და საძოვარი ადგილები; მაგრამ თუ რომელიმე ქალაქის მახლობ სოფლებში შესაძლოა სამოცი ან ასი ფურის დარჩენა, იქ რომ შეს. დგებოდენ ამისთანა ამხანაგობაები, უეჭვე ლია, დიდ სარგებლობას მოიტანს ეს საქმე. საცა კი შესდგა ამისთანა ამხანაგობაები, იქ გლეხები ახლა ბევრად უკეთესს მდგომა. რეობაში არიან, ვიდრე წინეთ, ასე რომ იმათ აღარ ეძნელებათ ახლა სახელმწიფო ხარჯის გარდახდა და ოჯახობაც უკეთ მიჰყავთ. b. a.

പാടെലെ വധത്തെന്നെ വലയാലേ 85, MT 565?

(გაგრძელება).

1868 Femol 3g-44 "Changool" 500 3gh 30 ესთქვი, რომ უასსოციაციოთ არა თუ ჩვენი, არა ხალხის ცხოვრება არ შეიძლება. — მხლა უნდა ესთქვა, რამოდენათ საჭიროებს ჩვენი საზოგადოება ასსოციაციას (ამხანაგო-306).

თუ გესურს "მევიტყოთ, რამდენათ საჭიროა ჩვენთვის ამხანაგობა, უნდა რასაკვირველია გაღაეავლოთ თვალი ეხლანდელ ჩვენს მდგომარეობას, შეძლებას, ღონის-ძიებას; განვიხილოთ ჩვენი მამულის შემოსავალი და მაშინ ცხადათ დავინახავთ, —მართლა ისე საჭიროა შეერთებული შრომა, თუ ისევ მამაპაპური ცხოვრება გვირჩევნია.—სამწუხაროა რომ არა მაქვს მე ხელში სტატისტიკური ცნობები და რომ არ შემიძლია გამოვიანგარიშო-ჩვენი შეძლება და უჩვენო ყველასრა გეაქეს და რა არა. - მაგრამ იმედი მაქვს, უსტატისტიკურ ცნობებითაც დავაკმა-

ყოფილო მკითხველი. სანამ ბატონ-ყმობა არსებობდა, სანამ მებატონეებს ჰქონდათ სრული უფლება თავისთანა სულიერ კაცებზე, მანამდის არა ჩნდა ცხადათ ჩვენი სილარიბე და სიმდაბლე.— Nu ისეთი დრო იყო, როდესაც ბატონი ყოველთვის ერთის ბრძანების ძალით შოულობდა ყველასფერს საჭიროს, მაშინ როდესაც მეორე ნაწილი საზოგადოებისა, რომელიც რიცხვითაც მეტი იყო მებატონეებზე, ჩავარდნილი იყო ისეთს სილარიბეში, ისეთს შესაბრალებელ მდგომარეობაში, რომ პირველ საჭიროების დაკმაყოფილებაც არ შეეძლო.—მართალია, უკანასკნელ დროში თვითონ მებატონეებიც ვეღარ კმაყოფილობდნენ თავის მამულისა და ყმების შემოსაელით და თან და თან დროს მომდინარეობით, შემოსავალი აკაკლდებოდათ, საჭიროება კი ემატებოდათ.-რისთვის ემატებოდათ საჭიროება? რისთვის აკლდებოდათ და აღარა ჰყოფნიდათ უწინდელი შემოსავალი? სანამ ჩვენი საზოგადოება არ იცნობდა ისეთს ცხოვრებას, როგორითაც ეხლა სცხოვრებს, სანამ საზოგადოება კმაყოფილობდა ისევ იმ პატრიარხულ მდგომარეობით, რომელსაც შეჩვეული იყო აქამდინ, მანამდის, ეჭვი არ არის, ჰყოფნიდათ წლითი წლამდინ შემოსავალი. — მაგრამ ევროპის განათლების წამბაძველმა საზოგადოებამ მიაგნო ნამდვილს განათლებას. — ბლმოჩნდა საზოგადოებაში სურვილი განათლე. dol do my do lo. - doghod hazaho gobooლება სურდა მაშინ საზოგადოებას? ნუ თუ მაშინდელი საზოგადოება ისეთი წინამხედველი იყო, რომ შეიტყო—რაში მდგომარეობს ნამდეილი განათლება? ჩემის ფიქრით, არა თუ მაშინ, ეხლაც ვერ მიმხვდარა ჩვენი გულგახსნილი საზოგადოება—რა არის საჭირო იმისთვის, ან რა არის ნამდვილი განათლება. -

საზოგადოებას ისე სწამდა მაშინდელი განათლება (თუ კი შეიძლება დაეარქეათ მაშინდელს ახლათ შემოსულს ჩვეულებებს, გა- არის მამულებზე გახშირებული საჩივრები და გავშინჯოთ, ყველგან ვნახამთ, რომ სა-

ნათლება"), რომ სწორეთ დარწმუნებული გაიმართებოდა ხოლმე იყო იმ განათლების ნამდეილობაზე; იმას ეგონა, რომ მართლა ეს არის მივაგენით ბედნიერების წყაროს და გაუსწორდით სხვა განათლებულ ხალხსაო. — ნახეს, რომ ზოგიერთი პირები სრულებით სხვა ნაირათ სცხოვრებდნენ; იმათმა ცხოვრებამ, სახლის მომართვამ, ბალების და ლოტოს ვეჩერების გამართვამ სრულებით გააოცა ჩვენი საზოგადოება, რადგანაც ამისთანა ცხოვრება არაფრით არ ემგზაესებოდა ჩვენსას.—საზოგადოებას ეგონა, რომ სრული განათლება იმაში მდგომარეობდა და ამის გამო თვითონაც დაუწყო იმათ წაბაძეა.—ბაჩნდნენ ჩვენშიაც ჩვეულებები, რომელნიც ეხლაც არსობენ საქართველოს მაღალ-საზოგადოებაში; გაჩნდნენ საზოგადოებაში მრავალი სპეკულიატო რები, რომელნიც აკმაყოფილებდნენ საზოგადოების მოთხოვნილებას. — ბმ სპეკულიატორებმა შემოიღეს სხვა და სხვა ნაირი მოდები, რადგანაც უამისოთ ფეხს ვერსად გასდგამდა ვერც ქალი და ვერც კაცი. - მრთის სიტყვით დროის მომდინარეობით, საზოგადოებაში ისე მაგრა ჩაჰდგა ფეხი ამ ახალმა განათლებამ, რომ ყოველი კაცი უეჭველათ უნდა დამორჩილებიადა იმას; ყოველი კაცი ყოველი სახლობა სცდილობდა გაქმართა გასამხიარულებელი სახლი, რომ შეყტილიყვნენ ერთათ ბანათლებულნი დროს გასატარებლათ. - ამ რიგათ შემოვიდა ჩვეულებათ, ვისაც კი შეძლება ნებას აძლევდა, და პატიჟება რამოდენიმე სტუმრისა (განათლებულებისა) და ბალში ანუ ლოტოს თამაშო-മാൻ ര്ന്നി മാക്രാന്യമസ്യാ; പ്ര മാന് ര്ന്നി മാ ტარებისათვის ეჭვი არ არის, რომ ძალიან კარგათ ჩაცმაც საჭირო იყო. ამის მიზეზით ერთის სალამოს გულისთვის ზოგი ერთნი ხარჯავდნენ თითქმის მთელის წლის შემოსავალს. — ზოგიერთს პირს ასე ეგონა, რომ, თუ მართლა დაპატიჟეს სადმე და არ წავიდა, გა უნათლებლობა იქნებოდა. რამდენიც გახშირდა ამ ნაირი განათლება, იმდენათ უფრო მოუმატეს ხარჯვას და იქამდინ მიაღწიეს, რომ თავის მამულის შემოსავალიც აღარ ჰყოფნიდათ და ვალი უნდა აეღოთ. — 3ალის აღებამ უფრო შეარყია ჩვენი სიმდიდრე: ფულების პატრონებმა იცოდნენ, რომ დღეს თუ ხეალ, მაინც იმათთან უნდა მისულიყვნენ და ამმიზეზით სარგებელს იმდენს ართმევდნენ, რამდენიც შეეძლოთ. — ბმის დასასრული ის იყო, რომ თუ ყველანი არა, მომატებული ნაწილი საზოგადოებისა მაინც უნდა ქელამდინ ვალში ჩავარდნილიყო.—მართლათაც ჩვენ ეხედამთ, რომ უმეტვსი ნაწილი გაჭირებულ მდგომარეობაშია; ვალი იმდენი აქვს ზოგიერთს აღებული, რომ მარტო თავნის სარგებელის მიცემაც უძნელდება; ბევრია იმისთანა კაცი ჩვენში, რომ ათიათასობით ჰმართებს. იპოვება იმისთანაც, რომელსაც უმეტესიც ჰმართებს. " ზოფბისა" ან "სავკაზისა" რომელიმე ნომერი რო ავიღოთ და გადავიკითხოთ ის ფურცელი, სადაც გამოცხადებულია პრიკაზის ვალი-ენახავთ, ტომ სულ ათასობით და ათიათასობით ჰმართებთ და ეყიდებათ მამული, რომელიც არის იმათი უკანასკნელი ლუკმა, საზრდო. — მართალია, ბევრჯერ თუმცა გამოცხადებულია, მამული მაინც არ იყიდება ხოლმე, რადგანაც ფულის შეტანას ასწრებენ; მაგრამ ეს გამოცხადება იმას მაინცა გვიმტკიცებს, რომ ვალის პატრონებს ეძნელებათ დროზე შეტანა, ესე იგი, ხანდისხან უძნელდებათ შოვნა ფულისა.ბი ეს არის იმ მიზეზთაგანი, რომელმაც ჩააგდო ჩვენი საზოგადოება ამ მდგომარეობა-

საჩივრები დავები და ხშირად საქმე 15 600 20 წელ. გრძელდებოდა; ასე გაგრძელებულ დავას, რასაკვირველია ფულები უნდოდა; ამ 15 ან 20-ს წელიწადს, საკუთრების ნამდვილი პატრონი ან მოკედებოდა, ან, კანონების უცოდინარობის გამო, შესცდებოდა როგორმე და მამული რჩებოდა წამდავებელს.— ბმისთანა მაგალითები ბევრი მომხდარა, ასერომ შემიძლიან ვსთქვა, რომ ყოველმა ჩვენგანმა იცის, და ზოგს კიდეც გამოუცდია. — ბევრი ამისთანა მიზეზი ისე მოქმედობდა ჩვენს ხალხზე, რომ უკანასკნელ დროებში თითქმის ყოველი დავას უცხადებდა თავის მეზობელსა, വ മുൻനമുന്നു വരുപ്പാ താ പ്ര ന്റുത, നനുന്നു ეხლა ეხედამთ, ყველა ჩვენი მებატონე, ან გლეხი კაცი დავაშია გაბმული. - ბმის დასამტკიცებლათ, ვსთხოვ შკითხველს მოიგონოს —რამდენი დაეა გამოცხადდა გასამიჯნაეი კოдовогодо (въ Межевой комиссіи), тадутов соნიშნა მმართებლობამ მამულის გასამიჯნაეად, ან შევიდეს გასამიჯნავ პალატაში და გადაათვალიეროს რომელიმე უეზდის საქმვები:/იქ ცხადათ დავინახავთ, რომ თითქმის ქოველ დღიურ მიწიზე დავა გამოცხადებულია. \_ ეკო. ნომიურ ცხოვრებაზე ამისთანა მიზეზებს ის გავლენა ჰქონდათ, რომ არა კაცი, რომელსაც კი ჰქონდა ცოტაოდენი საკუთრება, არ ბედავდა გაეკეთებინა თავისი მამული, რადგანაც იცოდა, რომ დღეს, თუ ხვალ, უთუოთ წაედავებოდა ვინმე და შეიძლებოდა სხვის სარგებლობაში გადასულიყო. — ბმის გამო ჩვენი მიწა, როგორც სახაავი, ისე სათიბი, ტყე, იყვნენ უყურადღებოთ დატოვებული; არც ერთს ამ საკუთრებთაგანს არ აპატივებდნენ და ბოლოს იქამდინ მივიყვანეთ ჩვენი მამულები, რომ შემოსავალი მომატების მაგიერ, გეაკლდება, მაშინ როდესაც საჭიროება გვემატება.—

დაგერჩა ერთი ლა მიზეზი ჩვენის სილარიბისა — ბატონ-ყმობა, რომელიც, ღეთის მად ლით, სამუდამოთ გაჰქრა. — მაგრამ მე ამაზედ აღარას ვიტყვი, რადგანაც ყველამ იცის-რა გაელენა უნდა ჰქონოდა ეკონომიურ ცხოვრებაზე ძალდატანებულ მუშაობას. — მართალია, ჩვენი მებატონეები სარგებლობდნენ შემოსავლით თავის მამულიდან, მაგრამ თუ სწორეთ განვიხილეთ იმათი სარგებლობა, ენახავთ რომ ისინი სარგებლობდნენ მხოლოდ სხვის შოომით; შოომა ეკუთვნოდა გლეხ-კაცებს, რომელნიც ვალდებულნი იყვნენ ემუშავნათ მუქთათ თავის ბატონის მამულზე.—მუქთი მუშაობა, ამაზედ მე ეგონებ ყველა დამეთანახმება, არ წარმოადგენს არაფერს იმისთანა საშუალებას, რომლითაც შეიძლებოდეს გაუმჯობესობა შრომისა; შრომა მაშინ მისცემს წარმატებას ხალხის ცხოვრე. ბასა, როდესაც ის დაასაჩუქრებს საკუთრად მშრომელს. ჩვენ ვიცით, რომ გლეხ-კაცების შრომა არა თუ დაისაჩუქრებოდა, არამედ იმის გარდა, კიდევ ბევრს სხვას აძლევდნენ ხოლმე, და ამის მიზეზით ხალხის ცხოვრება წარმატების მაგიერ-ბატონ-ყმობის დროსხედავს მხოლოდ დაცემასა და სიღარიბეს. —

რადგანაც არ გვაქვს ჩვენ სტატისტი კური ცნობები—ამის გამოისობით ჩვენ უნდა დაეჯერდეთ მხოლოდ ეხლანდელ სასოფლო მეურნეობის შედარებით უწინდელ სასოფლო მეურნეობასთან. — პოელის ფერი გაუმჯობესობა, ყოველი ნივთის უკეთესათ გაკეთება არის დამოკიდებული საგნების სწავლაზე.—პრც ერთი გაუმჯობესობა სახლის-მეურნეობაში არ შეიძლება, თუ კაცმა არ იცის ბუნებითი საგნები, ესე იგი, ხიმია, რიზიკა და სხ., რომლებიც საქირონი არიან როგორც სხვა მიზეზი, რომელმაც ჩვენი ხალხი მი- მიწის შემუშავებისათვის, ისე სამუშაო დროს იყვანა ცუდ ეკონომიურ მდგომარეობამდინ, შემოკლებისათვის; რომელი სახელმწიფოც უნ-

და დაც ხიმიით და სხ. ბუნებითი საგნებეთ; უსაქეგებლა კაცმა, იქ არ იქნება ისეთი გაჭირებული ცხოვრება როგორც მაშინ, როდესაც არა ეხმარობთ მეცნიერების რეზულტატებს.—

შევადაროთ მდგომარეობა ეხლანდელ სასოფლო-მეურნეობისა საქართველოში, სახლის მეურნეობას, რომელიც იყო ამ სამოცის წლის წინათ. - ჩვენ ვხედამთ, რომ სახლის-მეურნეობაში მას აქეთ არაფერი ცელილება არ მომხდარა. ბუთანი ისევ ის არის, რომელსაც შვიდი უღელი ხარ-კამბეჩი ძლივს ერევა, მიწის გაპატივრება მაშინდელი და ეხლანდელი ისევ ის არი; პურსაც ისევ ისე ლეწვენ, ისევ იმისთანავე ორმოებში ინახვენ, სადაც ნახევარს თაგვი სჭამს; ვენახებს იგივე მოელა აქვსთ; საითაც უნდა მივიხედ-მოეიხედოთ, ყველგან იგივე მასალა მიწის შემუშავებისა, ვენახების მოელისა; იგივე ზრუნველობა მამულზე, და უცოდინარობა ანგარიშისა. — შმეტესი ნაწილი ჩვენის საზოგადოებისა ვერ იტყვის, ამიტომ რომ არ იცის, რამდენი შემოსავალი აქვს მამულიდან. — ზოგიერთს რომ ჰკითხოთ-რამდენი თუმნის შემოსავალი აქვს — მერწმუნეთ, პირ-ლია დარჩება, მისთვის რომ თავის დღეში ფიქრშიაც არ მოსელია—გამოეთვალა თავისი მამულის შემოსავალი.—ბმ გვარი მდგომარეობა არ არის კუთვნილება მხოლოდ მებატონეებისა. ბმისთანა პირობებ შუა სცხოვრებდნენ და სცხოვრებენ გლეხ-კაცებიც. — ბლეხ-კაცებს ერთმეოდათ მებატონესაგან ყოველი შეძენილი თავისის ოფლითა და ღვაწით, აძლევდნენ უკანასკნელ ქონებას, მისთვის რომ არა ჰქონდათ უფლება უარის-ჰყოფისა. — ხანდისხან ისეთს მდგომარეობამდინ იყვნენ მიყვანილნი, რომ მოთმინებიდან გამოდიოდნენ და აცხადებდნენ საზოგადოთ თავის უკმაყოფილობას; უკმაყოფილების გამოცხადების გამო ჩამოვარდა გლეხ კაცებს და მებატონეებს შუა დაუნდობლობა,ერთმანეთს არ ენდობოდნენ, და ამის გამოისობით მებატონეს ინტერესი ეწინააღმდეგებოდა გლეხ-კაცის ინტერესსა, მაშინ როდესაც საზოგადო კეთილ-დღეობისათვის ყოვლად საჭიროა საზოგადო ინტერეbo, Econdo.

(შემდეგი იქნება).

### 653536M C6M2020

მთავარ სამმართველოს წინადადებისა გამო ქ. ქუთაისის ბუბერნიის სასამართლოში ამ წლის 3 ივნისს იქმნება ვაჭრობა სიმონეთის, ზესტაფონის, ბელოგორის და მოლითის სტანციების შეკეთების თაობაზე. შასი პოდრიადისა ოთხას სამოცდა ათი თუმანი, ექვსი მან. და 13 კაპეიკია (4706 მ. 13 კაპ). დანიშნუ-

3. ჭრობა დაიწყება თერთმეტ საათზე და გათავდება

3ისაც ჰსურს რომ ვაჭრობაში გაერიოს, იმან დაწესებულ ღერბის ქაღალდზე უნდა წარადგინოს: 1) პასპორტი, ან სხვა რამ იმის ვინაობის დამამტკიცებელი ქალალდი; 2) პოლიციიდან ქალალდი, რომ იმას ხაზინასთან კარგათ შეუსრულებია უწინდელი პოდრიადები; 3) ამას გარდა იმან უნდა წარმოადგინოს გირაოთ საპოდრიადო ფულის მესამედის თანასწორი ფული, ესე ngn 1,568 8.5. gs 71 33.

შოველს მსურველს შეუძლია ნახოს გუბერნიის სა მპართველოში დილიდან ორს საათამდი ამ საქმისთვი საქირო პლანები, ანგარიშები და პირობაები.

# 9720176097

სამართველოს პარბა. მართულ ენაზედ სქელ და თეთრ ქალალდზედ დაბეჭდილი ისყიდება მელიქი შვილის და კ. სტამბაში დ სასულიერო სემინარიაში. შასი 30 კაჰეიკი.